

Protokół posiedzenia plenarnego
Komitetu Badań Czwartorzędu PAN,
które odbyło się w dniu 16 kwietnia 2015 r.

W posiedzeniu udział wzięli członkowie Komitetu:

Prof. dr hab. L. Andrzejewski, Dr hab. M. Błaszkiwicz, prof. PAN, Prof. dr hab. R. Dobrowolski, Prof. dr hab. S. Fedorowicz, Dr hab. P. Gębica, prof. WSiIZ, Prof. dr hab. K. Klimek, Dr hab. M. Kupryjanowicz, prof. UwB, Prof. dr hab. L. Lindner, Prof. dr hab. T. Madeyska, Dr hab. W. Margielewski, prof. PAN, Dr hab. D. Nalepka, prof. PAN, Dr hab. M. Nita, , Dr hab. I. A. Pidek, Dr hab. M. Roman, prof. UŁ, dr hab. E. Smolska, Prof. dr hab. K. Szeroczyńska

Nieobecność usprawiedliwili:

Prof. dr hab. W. P. Alexandrowicz, Prof. dr hab. A. Ber, Prof. dr hab. R. K. Borówka, Prof. dr hab. W. Florek, Prof. dr hab. Z. Jary, , Prof. dr hab. inż. M. Krąpiec, dr hab. M. Lamentowicz, prof. UAM, Prof. dr hab. M. Łanczont, Prof. dr hab. L. Marks, Prof. dr hab. A. Nadachowski, Prof. dr hab. A. Pazdur, Prof. dr hab. L. Starkel, Prof. dr hab. P. Valde-Nowak, Prof. dr hab. A. Witkowski, Prof. dr hab. W. Wysota, Prof. dr hab. T. Zieliński

Porządek obrad

1. Otwarcie posiedzenia, przyjęcie porządku obrad i protokołu z poprzedniego posiedzenia.
2. **„Roślinność i klimat interglacjalny eemskiego na podstawie map izopolowych”** – referują: Dr hab. Mirosława Kupryjanowicz, prof. nadzw. UwB i Dr hab. Dorota Nalepka, prof. nadzw. IB PAN
3. Sprawozdanie z posiedzenia Wydziału III – oraz informacja o zaakceptowanych wnioskach w ramach DUN – referuje Dr hab. Ewa Smolska, prof. nadzw. UW
4. Plan działalności sekcji i zespołu w 2015 roku (komunikaty dotyczące konferencji organizowanych w bieżącym roku pod patronatem KBCz) – ref. przewodniczący sekcji i zespołu.
5. Informacja o działalności Redakcji „Studia Quaternaria”, sprawy bieżące – ref. Prof. dr hab. L. Marks
6. Komunikaty i wolne wnioski.

Ad. 1

Przewodnicząca KBCz, prof. K. Szeroczyńska otworzyła posiedzenie plenarne. Przystępując do realizacji programu posiedzenia zapytała członków, czy akceptują program obrad i protokół z poprzedniego posiedzenia. Porządek obrad i protokół zostały przyjęte. Zapropowała na przewodniczącego sesji referatowej prof. K. Klimka.

Ad .2.

Następnie został wygłoszony referat „**Roślinność i klimat interglacjalu eemskiego na podstawie map izopolowych**” przez prof. Mirosławę Kupryjanowicz i dr hab. Dorotę Nalepkę, prof. PAN.

Wystąpienie rozpoczęła prof. M. Kupryjanowicz nawiązując do badań prof. K. Mamakowej. Wyjaśniła, jak skompletowano najbardziej reprezentatywne stanowiska flory eemskiej, posiadające opracowanie palinologiczne. Powiedziała, że badania prowadzono na bazie istniejących danych, nawiązano do poziomów pyłkowych wydzielonych przez K. Mamakową, dodatkowo wydzielono podpoziomy. Obszar na jakim występują stanowiska z florą eemską – to jest obszar obecnych pojezierzy i obszar polski środkowej (dawne pojezierze). Zwróciła uwagę, na brak odpowiednich stanowisk z obszarów wyżynnych i górskich, czego przyczyny nie zostały dotychczas wyjaśnione.

Do analizy spektrów pyłkowych wykorzystano metodę izopolową. Metodykę numerycznego wykonania map izopolowych omówiła dr hab. D. Nalepka. Zwróciła uwagę na fakt, że nie było profilu obejmującego wszystkie horyzonty pyłkowe. Uwzględnione zostały taksony drzew, krzewinki oraz rośliny zielne. W celu ustalenia historii i kierunków rozprzestrzeniania taksonów zestawiono mapy izopolowe dla poszczególnych okresów eemu. Następnie, prof. M. Kupryjanowicz omówiła kierunki rozprzestrzeniania się i zaniku wybranych drzew. Zwróciła uwagę na kierunki zasiedlania terenu Polski przez wybrane gatunki drzew: na początku eemu dominował kierunek ze E i NE, w środkowym eemie z S, SW.

Dyskusji przewodniczył prof. K. Klimek. Dyskusję rozpoczęła: prof. T. Madeyska, która nawiązując do E kierunku rozprzestrzeniania się roślinności eemskiej, zwróciła uwagę na dane palinologiczne z obszaru Ukrainy, które wskazują, że dodatnie temperatury przetrwały w dolinie Dniestru. Prof. M. Kupryjanowicz odpowiedziała, że profile *Dąbrowa i Polańczyk* nie potwierdzają tego kierunku, raczej migracja drzew mogła następować 2-etapowo; najpierw na N, a potem ku E. Kolejne pytanie zadane przez prof. K Szeroczyńską dotyczyło rozdzielczości. Prof. M. Kupryjanowicz odpowiedziała, że uwzględniano 26 spektrów niezależnie od ilości pyłku.

Prof. L. Lindner zwrócił uwagę na badania malakofauny, jako istotnej w dyskusji na temat warunków termicznych eemu i holocenu, stwierdzając iż eem uważa się za cieplejszy ze względu na oceaniczny klimat. Wynika to z innej orografii terenu – morze sięgało daleko w dolinę Wisły, obejmowało również rejon jez. Ładogi, a Skandynawia stanowiła wyspę. Prof. M. Kupryjanowicz stwierdziła, iż dane palinologiczne wskazują na bardziej oceaniczne warunki klimatyczne w NE i E Polsce. Prof. Błaszkiwicz miał uwagę dotyczącą rozmieszczenia stanowisk. Prof. Osadczyk zapytał o błąd w datowaniach radiometrycznych wynikający z korelacji z poziomami pyłkowymi z jeziora Lecco we Włoszech. Dr hab. I. Pidek zwróciła uwagę na wysoki stopień oceanizacji klimatu w eemie ze względu na „wejście” wiązu w obniżenia. Prof. L. Andrzejewski powiedział, że dla holocenu istnieje europejska baza danych palinologicznych i zasugerował analizę takich danych dla eemu.

Prof. K. Szeroczyńska spytała, czy wyniki analiz palinologicznych sprecyzowały wahnięcie klimatyczne u schyłku eemu. Prof. Kupryjanowicz odpowiedziała, że wskazują na 2 etapowe ochłodzenie w fazie sosnowej i wyraźnie oziębienie w końcu eemu.

Ad 3.

Sekretarz KBCz Ewa Smolska, przekazała wybrane informacje na temat Zebrania Plenarnego Wydziału III PAN, które odbyło się 27 marca 2015 r.

Po otwarciu posiedzenia wspomniano o zmarłych w ostatnim czasie członkach Wydziału: prof. Ryszardzie Gradzińskim, czł. rzecz. PAN i prof. Stanisławie Mrowcu, czł. rzecz. PAN.

Prof. Roman Micnas pełniący obowiązki Dziekana Wydziału III PAN przekazał zebranim informacje o powołaniu na Prezesa PAN prof. Jerzego Duszyńskiego.

Wykład „Katalityczna reakcja metatezy olefin: nowoczesna metoda syntezy i jej perspektywy w produkcji farmaceutyków” został wygłoszony przez prof. Karola Gerłę. Były to wyniki badań prowadzonych w ramach tzw. szybkiej ścieżki rozwoju. Profesor omówił wynaleziony katalizator. Jego zastosowanie ze względu na zbyt dużą toksyczność leku przeciwnowotworowego okazało się niemożliwe. Dalsze badania nad tym katalizatorem nazwanym *Nitro-Grela* potwierdziły jego wyjątkową stabilność i przydatność do wykorzystania w farmacji. Następnie w dyskusji zwrócono uwagę na problemy z opatentowaniem wynalezionego katalizatora i podjęciem produkcji w Polsce.

Prof. L. Starkel wyraził wątpliwość, co do klarowności wykładu. Po tych wątpliwościach wywiązała się dyskusja nad celowością i utrzymaniem wykładów popularno-naukowych na kolejnych zebraniach.

Do komisji ds. działalności upowszechniającej naukę wybrano 2 przedstawicieli: Prof. Hamanda i prof. Andrzeja Witkowskiego, do komisji ds. nagród w dziedzinie Nauk o Ziemi zostali wybrani profesorzy: Jan Burchard, Marek Grad, Michał Szulczewski, Stanisław Massel, a do Komisji ds. Nagrody im St. Staszica dodatkowo profesorowie: Aleksander. Guterch, Paweł Rowiński i Leszek Starkel.

Kolejny punkt obrad dotyczył zatwierdzenia wniosków z oceny III Wydziału PAN przeprowadzonej przez Radę Kuratorów w kadencji 2011-2014 i został przedstawiony przez prof. Janusza Lipkowskiego. Zwrócono uwagę w dyskusji na słabe wykorzystywanie opinii komisji w dalszej działalności Wydziału i z tego względu celowość działania tej komisji.

Następnie prof. Stanisław Słomkowski udzielił informacji odnośnie programu Horyzont 2000, wskazując, że zbyt mało instytucji ma możliwość uczestniczenia w programie i niewielkie są możliwości uzyskania funduszy stanowiących własny wkład zwykle z regionu. Zaproponowano utworzenie centrów europejskich – konsorcjów, które byłyby zarządzane przez jednostki mające już doświadczenie. Wyłonione zostały konsorcja: International Centre for Research on Innovative, Bio-based Materials oraz konsorcjum składające się z 3 jednostek Politechniki Łódzkiej z Medycznym Centrum Łódzkim i PAN oraz konsorcjum CEZAMET-Politechnika Warszawska. Do Brukseli zostało złożonych łącznie z krajów UE 160 wstępnych wniosków, w tym 19 z Polski. Trzy otrzymały 2 mln zł na pełne przygotowanie wniosków. Daje to możliwość otrzymania 20 mln Euro na okres 4 lat. Warunkiem jest uzyskanie tyle samo funduszy z regionu, co w przypadku polskich wniosków bez konsorcjów jest nieralne.

Kolejny punkt obrad dotyczył informacji na temat nowych zasad finansowania (109% ubiegłorocznego finansowania) oraz ewaluacji instytutów przez KEN, a dyskusja systemu i wyników ewaluacji. Kategorię A+ uzyskały 4 instytuty, kategorię A - 7 instytutów i kat. B – 3 jednostki Wydziału. Kolejne poruszone problemy to uzyskanie finansowania na remonty budynków i błędów w ewaluacji jednostek, zróżnicowanie współczynnika kosztocłonności.

Prof. J. Jurczak zwrócił uwagę na malejące kompetencje władz naczelnych Wydziału, o finanse zabiegają Instytuty poza naczelnymi władzami.

Ad.4.

Podano informację o planowanych konferencjach i tych, które już odbyły się.

Prof. M. Błaszkieicz zaprosił do udziału w XXII Konferencji „Stratygrafia Plejstocenu Polski” Plejstocen Kotliny Płockiej i postglacialna transformacja jej rzeźby.

Prof. D. Nalepka przekazała informacje o konferencji poświęconej Prof. K. Mamakowej, która odbyła się 20 lutego 2015 r.

Prof. K. Szeroczyńska powiedziała (w zastępstwie nieobecnej prof. M. Lanczont) o kolejnym seminarium w ramach cyklu "Stratygraficzna korelacja lessów i osadów lodowcowych Ukrainy i Polski" Lessy i paleolit Podola, które odbyło się w dniach 23-27.08.2015 w Tarnopolu, na Ukrainie.

Ad. 5.

Prof. K. Szeroczyńska poinformowała o planach wydawniczych FQ na bieżący rok. Do czasopisma zostały złożone artykuły będąca pokłosiem warsztatów, które odbyły się w Estonii (zeszyt 1), a do kolejnego planowane są artykuły po konferencji Geoarcheologicznej organizowanej przez UKW w Warszawie (zeszyt 2), także złożone zostało 8 artykułów na kolejny rok 2016.

Ad.6.

Na zakończenie poruszono problem kończącej kadencji obecnego zarządu KBCz, ustalono na termin kolejnego zebrania wszystkich członków Komitetu na 5 lub 12 listopada bieżącego roku. Prof. T. Madeyska zaproponowała prezentację wyników badań prowadzonych w ramach projektu EKUMENA. Również chęć prezentacji zgłosił prof. M. Lamentowicz